

ז'בוטינסקי עם פרופס וביגין בווארשה (בערך 1937)

כדי לקדם את מדיניותו, אלא שהמדיניות עצמה הפכה פינציה של הנאום. המעשה הפוליטי מסתדר סביב הצורך היסטורי, משרת אותו ומתאים את עצמו אליו. כאשר שמע זיאמה ארן את בגין בכנסת הראשונה, נדהם. בגין דיבר, כרגיל, בלול שטכס מוכן, אך כל מישפט היה בנוי לתיפארת, כל נקודה וכל פסיק היו במקומם המדויק, הכל זרם בלי שום היסוס. בלי הפסקות בלתי מחושבות. "זהו כישרון מטיל-אימה!" העיר ארן החכם. הנאום מאמין בכושרו של הנאום. מדיניותו של בגין, כראש-המשלה, מבוססת על אמונתו המוחלטת שלא יהיה עימות בינו ובין ארצות-הברית. הוא בטוח שבנאומיו שיכנע את קארטר, ושישכנע אותו שוב ושוב. ושם לא יצליח בכך, יסעירו וימרידו נאומיו את יהודי ארצות-הברית, שיקומו על הנשיא ויכפו עליו את רצונו של בגין.

אנשים מפוכחים מטילים ספק בתחזית זו. בגין מתעלם מהם. אין הם מבינים את כוחו של הנאום. הנאום הגדול הוא ההיפך מוויכוח. הנאום אינו מתווכח, אלא לצורך טכסים ריטוריים. הוא נאם מרוב מן המורפסת, מן הכמה, מן הי דוכן. מולו יושב "קהל" — ציבור שהוא בחומר ביד היוצר, אויביקט ההשפעה, לרד קוקטיבי שיש דחנכו ולדמדו. מוסוליני הישווה את הי קהל לאשה, שיש לכבוש אותה.

כמו כל הנאמים הגדולים, אין בגין טובל התנגדות וביקורת. הוא יכול להקשיב ליריב בסבלנות עלילאת.

בעים, שנאומיו מחשמלים אותם, אין מאמריו מעוררים עניין — בניגוד גמור למאמרי ז'בוטינסקי, שחינכו דור שלם. גם ספרו המעניין על חוויותיו במחתרת, המרד, רחוק מלהיות ספר טוב. הוא מאורגן בצורה מזוהה, קופץ מעניין לעניין קדימה ואחורה, מדלג על מאורעות חשובים ביותר, ומעדיף לא פעם את הטפל על העיקר. איש המילה הכתובה כותב למען קורא הקיים רק בדמיונו, שנברא, כימעט תמיד, בצלמו. איש המילה המדוברת מדבר אל המונים חיים, הוא "יורד אל העם". היגיון הנאום שונה לחלוטין מהגיון הכותב. הנאום פונה בראש וראשונה אל הרגש, אל הלא-מודע, אל עולם הסמלים שבנפש האדם. גם כשהוא משתמש לכאורה בנימוקי-היגיון, כפי שבגין אהב לעשות, זהו תמיד היגיון מדומה. היגיון הנקלט על-ידי המאזינים כדבריו חוכמה מובנים-מאליהם, אך שנס ליחם כשהם מועלים על הגייר. משום כך מאבדים נאומיהם של גדולי הדמגוגים את כוחם כשהם מתפרסמים לאחר מכן בכתב, ונראים כבאנאליים בתכלית — דבר המפתיע תמיד את מאזיניהם שהשתכרו מהגיונו של הנאום.

הנאום נוטה תמיד לדרמטיות. נטייה זו עוברת אצלו, כהכרח, מן הנאום אל המעשה המדיני. הנאומים הגדולים — מכניטו מוסוליני ועד גמאל עבד-אל-נאצר, מטרונצקי עד ז'בוטינסקי, הפכו את האקט הדרמטאי, את הי מחווה המרהימה, למרכז גישתם הפוליטית. לא פעם מתקבל הרושם שהנאום הגדול אינו נואם

של ז'בוטינסקי (ולאחר מכן כעורך היומן המשקיף ביראץ). רק לאחר מכן, באיחור רב, נמסר התפקיד לבגין. האיש הפעיל ביותר בנציבות בית"ר מזה שבע שנים. פעילות זו היתה מורכבת כולה מנאומים. בגין חרש את פולין לאורכה וזרוחה, עבר מן קהילה לקהילה, נאם בלי הפסק. כושרו הריי מורי נתגלה בכך עוצמתו בפעם הראשונה בי תקופה זו. הנאום הפך תוכן חייו, וסכיבו התי ארגוני גם היוו הפרטיים.

כך, כאשר בא לנאום בעיר דרוהוביץ, סר על פי המקובל לביתו של ראש המפלגה הרודיוניסטית (ברית הציונים הרודיוניסטים" — הצה"ר) בעיר. סיפר בגין עצמו, לפני כמה ימים, על ההמשך: "ליד השולחן ישבו שתי נערות בנות 17, תאומות. למרות הדימיון ביניהן, הבחנתי ביניהן מייד. אחת מהן, עלה, מצאה חן בעיני מייד. בו במקום החלטתי שהיא תהיה אשתי.

"הבנות היו מחונכות היטב, ולא השתתפו בשיחה בעת הסעודה. אחרי שחזרתי לוורשה כתבתי לעזרה שבחרתי בה. החלה ביגינו התכתבות, והחלטנו להתחתן." בגין בן ה-24 ביקש, בתקופת החיזור, חופשה מבית"ר, כדי להתמחות בבית-המישפט של דרוהוביץ ולקבל רישיון של עורך-דין. כעבור כמה חודשים התחתן, בטכס שבו השתתף זאב ז'בוטינסקי בכבודו ובעצמו. אשתו עלה —

בגין כסטודנט בווארשה (1932)

עליוה — צמודה אליו מאו, ולא משה מצידו אלא בתקופת מעצרו בבריית-המועצות. ההתמחות המישפטית לא האריכה ימים. בגין נקרא חזרה לעבודתו בנציבות ולנאומיו. הוא לא עבד אף יום אחד כחיו כעורך-דין. יתכן כי חיבתו היתרה למוסכמים, לניסוחים מישפטיים ודקדוקיות לגויסטיות נובעת משאי" פה מתוספת זו.

..כישרון אטיל אימה"

אייאפשר להבין את בגין האיש, מבלי לראות את בגין הנאום. כימעט וניתן לאמר: הנאום הוא האיש.

כי כושר-הנאום אינו רק כישרון, או אמונת, או מיקצוע. כושר-הנאום הוא תפונה של אופי. אצה בגין, זהו מרכז האופי, מוקד האישיות. איש המילה המדוברת שונה מאד מאיש המילה הכתובה. משום-כך נדירים מהו האישים המצטיינים בשני הכישרו, נות כאחד. כאלה היו וינסטון צ'רצ'יל וליאון טרוצקי, וכמה היה גם זאב ז'בוטינסקי.

אולם מנחם בגין אינו כזה. גם בקרב חסידיו המושי

מילונו של מנחם בגין

השתיקה ההרואית = כינוי ליחס הגי הגתי-היישוב לשואה, בשנת ה'40.

חיות הטורף הטכטונית = כינוי לגרי מניה הנאצית.

חלוקיסט = כינוי למצדד בתוכנית הח' לוקה' של ארץ-ישראל.

טאקוי דוראק = (ברוסית) טיפש שכוה) כינוי לשר-התוחן הישראלי הראשון, משה שרת.

יודען-ראט = כינוי להנהגת היישוב בת-קופת המנדט הבריטי.

בת המנהיגים המנוונת = כינוי נוסף להנהגת היישוב העיברי בתקופת המנדט הבריטי.

רב האומה = כינוי לארץ-ישראל.

מורה הדור = כינוי לזאב ז'בוטינסקי, מורנו רבנו = כנ"ל.

מחנה המישמרת הלאומית = כינוי נוסף להנהגת היישוב.

מיפגנת החדר = כינוי לתנועת הי-חרות.

מישמר האומה = כינוי לאירגון הי-הגנה.

נופך בינור הפלאים = ז'בוטינסקי מת.

סרדיוטות = כינוי לחיל-המצב הבריטי בארץ-ישראל.

צ'רדי צ'פזין = כינוי למשה שרת.

קרן-הברז = מגבית האצ"ל.

רעי האהוב = כינוי לעזר וייצמן.

שובב נחמד = כינוי לעזר וייצמן.

שידטון-הרשע = השילטון הבריטי בי-ארץ-ישראל.

אבינו מורנו = כינוי לזאב ז'בוטינסקי.

ארזק בויון = שרי-החץ הבריטי אחרי מילחמת-העולם השניה.

אחד הבונים = כינוי לברל כצנלסון.

אדופי = כינוי לעזר וייצמן.

בני-חורין = תושבי מדינת ישראל.

ברוחי השער הנעור = הגבלות העלייה מטעם הבריטים.

גבאי הציונות = כינוי למיפלגת הציונים הכלליים (שמה הקודם של המיפלגה הליבר-לית, כיום חברה בליכוד).

גברוקראטים = כינוי נוסף לציונים הכלליים.

גיבור ישראלי = כינוי למשה דיין.

גיבורי-העורף = (שימוש ראשון) חברי ה"הגנה".

גיבורי-העורף = (שימוש שני) תשוטר רים והבלשים הבריטיים בארץ-ישראל.

גרמפזן צרוד של צ'רצ'יל = ארנסט בויון (ראו: אדולף בויון).

ד"ר בן-גוריון = כינוי לדויד בן-גוריון.

הבריגדה הזאת = כינוי לבריגדה הי-יודית הלוחמת במילחמת-העולם השניה.

ההנהגה הויזשאית = כינוי להנהגת היישוב' בזמן המנדט הבריטי.

החיה הבלונדית = כינוי לגרמניה הי-נאצית (נלקח מפרדידין ניטשה).

היישוב המאובר = כינוי למסודות הי-יישוב בארץ-ישראל בתקופת המנדט. שקראו לעצמם היישוב המאורגן.

הכת השלטת = כינוי למסא"י בשנות ה'40.

המנהיגות המיכה בסנוורים = כינוי לממשלה הזמנית הראשונה.

המישפחה הלוחמת = כינוי לאנשי אצ"ל.